BEDRIJF
IN BEELD

Bedrijfsportret biologische boer of tuinder

MTS. DEN BOER BEPROEFT
BIO MET NKG EN DUBBELDRAINAGE

‘Blijven leren en innoveren loont’

Tijdens een leerperiode van bijna tien jaar schakelde Lennert den Boer uit Kerkwerve (ZL) geleidelijk over op NKG en bio. Ondanks flinke tegenslagen qua weer, begint de nieuwe aanpak te lonen. De bodemgezondheid verbetert zichtbaar, en de aardappelopbrengst benadert die van gangbaar.

TEKST **JOSÉ DE JONG** | FOTO'S **JOSÉ DE JONG**

Bij binnenkomst in de hal van Boerderij Nieuw Leven blinkt een brandschoon machinepark je tegemoet. In de werkplaats is vader Kees (73) aan het sleutelen. "Mijn vader was altijd al de man van de techniek," licht Lennert den Boer (46) toe. "En zeker in bio helpt het als je een beetje handig bent. Zo hebben we onze Steketee snel-eg zelf aangepast, en ook de beitels. Dat kan ik je zo laten zien. Eerst koffie?" In het kantoortje ernaast vertelt Lennert verder. Hij is de eigenaar, maar runt de maatschap nog samen met zijn vader. Samen zijn ze de vijfde en zesde generatie op dit familiebedrijf. Den Boer senior leeft zich niet alleen uit op de techniek, maar neemt ook nog veel schoffelwerk op zich. Daarvoor is junior erg dankbaar: "Qua bewerkingen is het in bio gewoon veel. Van de onkruiddruk kreeg ik het in het begin best benauwd. Maar voor dit jaar hebben we gelukkig ons plan van aanpak klaar." Lennert vindt bio soms nog steeds 'best taai', bekent hij: "Je teelt, je relaties: bijna alles verandert. Daarnaast zaten de afzetprijzen en het weer niet mee. Naast gortdroge zomers met extreme hagelbuien, was vooral dit najaar heel erg nat." Toch heeft Lennert geen spijt: "Als je kijkt hoe door bio en NKG de bodemvruchtbaarheid verbetert, denk ik echt dat dit richting de toekomst de juiste manier van telen is. In één aardappelras haalden we dit jaar al 45 ton, dat benadert gangbaar. En dankzij de proef met dubbeldrainage, kunnen we hopelijk op termijn ook beregenen."

"Waar het om gaat, is de gelaagdheid in de bodem in stand houden."

Uitwerking NKG

Hoe pakt Lennert NKG in de praktijk aan? "De basis is natuurlijk niet meer ploegen. Spitten doen we soms nog wel, zoals dit najaar na het oogsten van de rode bieten. Sporen de hele winter vol water laten staan, is erg nadelig voor het bodemleven. Dus dan spitten we liever." Daarnaast besteedt Lennert veel aandacht aan vlakleggen, en woelen ze direct na de oogst om sporen op te heffen: "Ik heb zelf een woeler met zes poten met dent michel tand, maar er wordt natuurlijk van alles uitgeprobeerd. Waar het om gaat, is de gelaagdheid in de bodem in stand houden. In dezelfde werkgang zaaien we ook groenbemesters in, op brede banden en 3 meter breed." Hoe bereidt Lennert dezer dagen het zaaibed voor? "Ik doe de eerste bewerking met de klepelmaaier, en daarna met de kopeg. Met de zelf aangepaste Steketee en een Treffler-cultivator hebben we in totaal twee machines om in het voorjaar alles af te snijden.

Qua onkruid is in wintertarwe vooral muur lastig.

Den Boer werkt met partners samen in het POP3-project 'Samenwerken voor zoetwater'

Bedrijfsgegevens
Boerderij Nieuw Leven
Lennert den Boer, Maatschap den Boer.

Locatie | Kerkwerve op het Zeeuwse eiland Schouwen-Duiveland.
Areaal | 75 hectare (5 kavels) in eigendom, alles dichtbij huis.
Grond | Lichte tot zware zavel, gemiddeld 30 procent afslibbaar.
Gewassen | Aardappelen, rode bieten, uien, cichorei, bruine bonen, conservenerwten, tarwe en vlas. Grasklaver en groenbemestermengsels als nateelt.
Bemesting | Biologische champost, runderdrijfmest, Vinasse (toegelaten meststof van plantaardige afkomst), vaste runder- en geitenmest.
Machinepark | Onder meer 3 trekkers met gps, precisiezaaier (samen met collega), schoffelbalken met camerasturing, Treffler TGA cultivator, Treffler wiedeg, Steketee supersprint (aangepast), Lemken schijvenzaaier, Maschio kopeg 4.5m, maschio volveldsfees, Hoaf onkruidbrander, VSS woeler, Hak rugschoffel.
Afzet | Aardappelen Agrico, uien TVA Organics, vlas Van de Bilt zaden en vlas, pompoenen De Terp Squashpackers, bruine bonen Termont en Thomaes, conservenertwen Bio Freshi.

De Treffler voor het iets grovere werk, en de Steketee voor het fijne zoals uien en cichorei. Daarna doen we behalve in het vlas alle bewerkingen via vaste seizoensrijpaden van 1,5 meter spoorbreedte, en 4,5 meter werkbreedte."

Rondje mechanisatie

Na de koffie toont Lennert het uitgebreide machinepark, inclusief de aangepaste zaaibedbereider. "Hiervan hebben we het tandrek nagebouwd, en daaraan triltanden met schoffelmessen gemonteerd. Deze zijn zo geplaatst, dat ze voldoende overlappen om in de werkgang volledig af te snijden, maar ook ruim genoeg staan om vollopen met gewasresten te voorkomen. Ook het originele tandrek is nog steeds bruikbaar. Hierdoor hoeven we niet altijd met messen te rijden, waardoor we versmering van het zaaibed kunnen voorkomen."
In de werkplaats laat Den Boer-senior een aantal gebruikte ganzenvoeten voelen. Door de harde slijtvaste metaalcoating die hij erop brandt, zijn ze nog steeds vrij scherp. Hun ploeg, zelfrijdende spuit en combine konden ze dankzij de overstap op bio verkopen. Hierdoor konden ze investeren in een gebruikte lichte trekker en specifiek materieel voor bio, zoals een wiedeg en brander. Speciaal voor de combinatie van NKG met bio schaften ze de Treffler TGA precisiecultivator aan.

> "Behalve het vlas doen we alle bewerkingen via vaste seizoensrijpaden."

'Samenwerken aan zoetwater'

Bij een bezoekje aan Nieuw Leven hoort ook een kijkje bij de drainageputten. Beregenen is op Schouwen-Duiveland op enkele plekken met diepdrains na niet mogelijk. Daarom doet Den Boer mee aan een proef met dubbeldrainage in het kader van het POP3-project 'Samenwerken aan zoetwa-

De bodemgezondheid verbetert zichtbaar.

De Treffler-cultivator met zelfgemaakte eg.

De aangepaste Steketee snel-eg.

"De keuze voor duurzaam zou minder bij telers en consument, en meer bij supermarkten en overheid moeten liggen."

ter'. "Het principe is twee aparte buizen voor zoet en zilt water op -0,9 en -1,3 meter," legt Lennert uit. "Hiermee kunnen we de zoute kwel als het ware wegdrukken, en zoetwater 'oogsten'. De grote vraag is of het water zoet genoeg is, en voldoende qua volume. Dit zal vooral afhangen van het neerslagoverschot in de winter." In elke put maakte Lennert zelf een peilbuis: "De kunst is om effectief te leren spelen met de peilen, en als we genoeg zoetwater kunnen opvangen, dit ook naar de andere percelen te krijgen. Daarvoor moeten we eerst een bassin aanleggen. Pas daarna kunnen we beregenen. Dit gaat nog zeker twee jaar duren. Maar we hebben hoop."

De proefputten liggen op een aardappelperceel, waar nu nog een groenbemestermengsel van bladdraap, haver en gele mosterd staat. Door de late zaai vanwege het natte najaar is het gewas minder ver dan Lennert zou willen, maar het doet nog steeds zijn werk. Doordat ook de drainage pas laat in het natte najaar werd aangelegd, ligt het land minder vlak dan Lennert graag ziet. Toch blijft Lennert er vrolijk onder: "Deelname aan het POP3-project kan juist onze hoger renderende gewassen zoals uien en peen in de been houden. In een klimaat dat steeds extremer lijkt te worden, is dat essentieel."

Afzet

De tocht over het aardappelperceel, leidt tot Lennerts visie op de afzet. Aangezien hij als bioteler opnieuw moest beginnen, is hij blij met zijn groep vaste afnemers. "Voor dit jaar zit mijn bouwplan al mooi vol. Voor mijn nieuwe gewas vlas kon ik me vorig jaar ook vrij makkelijk inschrijven." De achterblijvende afzetprijzen voor bio betreurt hij wel, net als de hoge marges in de supermarkt: "De keuze voor duurzaam zou minder bij telers en consument, en meer bij supermarkten en overheid moeten liggen. Als zij echt willen, kunnen ze bio zeker vlottrekken."

Een volgende stap qua afzet is lokale verkoop: "Niet om de huidige afzet te vervangen, maar wel om weer meer binding met de omgeving te creëren, en uiteraard een stukje meerwaarde toe te voegen. Uit de omgeving is al best veel vraag wanneer ik hiermee start. Tot nu toe lukte het met alle veranderingen in het bedrijf en twee jonge kinderen niet qua tijd, maar in de nabije toekomst pakken we dit zeker op."